Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DPN-WZE.050.18.2025.SS
3847088.15378001.12458950
Warszawa, 04-07-2025

Dotyczy: odpowiedź na oświadczenie senatorskie Pana Krzysztofa Bieńkowskiego złożone w dniu 10 czerwca 2025 r. w sprawie planowanych działań związanych z rozszerzeniem unijnego systemu handlu emisjami o sektor transportu i budownictwa (ETS2), BPS/043-35-851/25

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie senatorskie Pana Krzysztofa Bieńkowskiego w sprawie planowanych działań związanych z rozszerzeniem unijnego systemu handlu emisjami o sektor transportu i budownictwa (ETS2), poniżej przekazuję stosowne informacje.

1. *Jakie działania planuje ministerstwo, aby ograniczyć negatywne skutki społeczne i gospodarcze ETS2?*

Na wstępie chciałbym zaznaczyć - jesteśmy świadomi, że nowy system ETS2 jest nie lada wyzwaniem zarówno w kontekście gospodarczym, jak i społecznym. Jesteśmy również świadomi, że samo wprowadzenie ETS2 bez programów osłonowych lub wsparcia inwestycyjnego dla gospodarstw domowych może prowadzić do zwiększenia ubóstwa energetycznego oraz transportowego. Rząd zdaje sobie sprawę z zagrożeń i intensywnie działa aby im zapobiegać.

W dotychczasowych rozmowach z innymi państwami członkowskimi podnosimy kwestię nadmiernych kosztów społecznych związanych z wprowadzeniem systemu ETS2 oraz konieczności odroczenia jego obowiązywania. Okres przejściowy umożliwiłby prowadzenie przez państwo inwestycji w budownictwie i transporcie oraz lepsze przygotowanie gospodarki poprzez zmniejszenie liczby gospodarstw domowych dotkniętych zwiększonymi opłatami. Taki okres przejściowy chcemy wywalczyć teraz, choć na etapie uzgodnionych już regulacji jest to o wiele trudniejsze. Popieramy również wprowadzenie wszelkich innych rozwiązań mających zapobiegać nadmiernym obciążeniom. Jednym z takich rozwiązań jest dodanie do ETS2 efektywnego mechanizmu kontroli ceny lub ceny maksymalnej.

Przy okazji Nieformalnego spotkania Rady ds. Środowiska (ENVI) w dniach 28-29 kwietnia 2025 w Warszawie zorganizowaliśmy spotkanie państw, które są zainteresowane wprowadzeniem do ETS2 dodatkowych mechanizmów zabezpieczających ceny uprawnień w nowym systemie. Polska odegrała wówczas znaczącą rolę w powstaniu koalicji 18 państw forsujących wprowadzenie zmian do ETS2, jeszcze przed rozpoczęciem jego funkcjonowania. Efektem przeprowadzonych prac są propozycje korekt wypracowane przez państwa członkowskie zmierzające w kierunku ograniczenia socjalnych konsekwencji wprowadzenia nowego systemu poprzez znaczące wzmocnienie mechanizmów zabezpieczających przed znaczącym wzrostem cen uprawnień do emisji, a także zwiększających przewidywalność rynku.

Oczywiście należy pamiętać, że elementem regulacji ETS2 jest Społeczny Fundusz Klimatyczny, który ma zapewnić państwom członkowskim specjalne środki finansowe na wsparcie grup najbardziej narażonych, zwłaszcza gospodarstw domowych dotkniętych tzw. ubóstwem energetycznym. W rozmowach na arenie międzynarodowej zwracamy szczególną uwagę, że fundusz ten powinien zostać uruchomiony tak szybko, jak to możliwe, niezależnie od daty wejścia w życie systemu opłat. Jest to istotna kwestia z naszego punktu widzenia, ponieważ to Polska ma zostać największym beneficjentem tego funduszu i przypada na nią 17,6% całego budżetu, co łącznie z wkładem własnym wyniesie ok. 65 mld złotych.

2. *Czy rozważane jest wystąpienie do Komisji Europejskiej z wnioskiem o przesunięcie terminu wdrożenia ETS2 lub jego ograniczenie dla Polski (np. na podstawie art. 194 TFUE)?*

Obecna treść dyrektywy pozwala jedynie na przesunięcie rozpoczęcia działania ETS2 pod warunkiem spełnienia kryteriów cenowych (np. ceny gazu wyższej niż w 2022 r.), co w obecnej sytuacji jest mało prawdopodobne.

Aktualnie Polska zabiega w Brukseli o odsunięcie wdrażania niektórych obowiązków wynikających z wdrożenia ETS2 – będzie to wymagać zmiany dyrektywy ETS, której rewizja przewidziana jest na 2026 r.

3. *Jakie są konkretne plany dotyczące wdrożenia Społecznego Funduszu Klimatycznego?*

Plan Społeczno-Klimatyczny jest bezpośrednią odpowiedzią na wyzwania związane z rozszerzeniem unijnego systemu handlu emisjami o sektor transportu drogowego i budynki (ETS2) dla osób zagrożonych ubóstwem energetycznym i transportowym.

Projekt Planu przewiduje zarówno bezpośrednie formy wsparcia dochodów takie jak tymczasowa pomoc finansowa dla gospodarstw domowych i osób najbardziej narażonych na rosnące koszty transportu i ogrzewania, jak i wsparcie inwestycyjne typu finansowanie renowacji budynków czy dostęp do bezemisyjnych i niskoemisyjnych pojazdów. Polska ma zostać największym beneficjentem nowego funduszu, przypada na nią 17,6% całego budżetu, co łącznie z wkładem własnym wyniesie ok. 65 mld złotych.

Priorytetem Planu są inwestycje skierowane na transformację sektora budynków i transportu drogowego poprzez obniżenie emisyjności gospodarstw domowych i mikroprzedsiębiorstw, co stanowi kompleksowe podejście do walki z ubóstwem energetycznym, oraz poprzez rozwój transportu publicznego na obszarach najbardziej narażonych na zjawisko ubóstwa transportowego.

Warunkiem uzyskania wsparcia ze środków Społecznego Funduszu Klimatycznego (SFK) jest przygotowanie Planu Społeczno-Klimatycznego (PSK) zawierającego wykaz działań, które państwa zamierzają objąć finansowaniem w ramach Funduszu. Koordynacją tego procesu na poziomie krajowym zajmuje się Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), które w tym celu współpracuje z właściwymi resortami, tj. Ministerstwem Klimatu i Środowiska - MKiŚ, Ministerstwem Infrastruktury - MI, Ministerstwem Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej - MPRiPS, Ministerstwem Rozwoju i Technologii - MRiT oraz zarządami województw. W okresie od 6 do 30 czerwca br., trwały konsultacje publiczne PSK, w wyniku których mogą nastąpić zmiany w projekcie dokumentu.

Po wypracowaniu ostatecznej wersji, Plan zostanie przekazany do Komisji Europejskiej w celu oceny pod kątem adekwatności, skuteczności, efektywności i spójności, biorąc pod

uwagę konkretne wyzwania i alokację finansową. Komisja oceni dokument w ciągu pięciu miesięcy od złożenia i zatwierdzi go aktem wykonawczym.

Wypłaty środków z SFK będą uzależnione od osiągnięcia wyznaczonych wskaźników. W zakresie swojej właściwości, MKiŚ przygotowuje inwestycje służące ochronie najbardziej wrażliwych odbiorców, których celem jest m.in. zmniejszenie zjawiska tzw. ubóstwa energetycznego. W tym kontekście MKiŚ w latach 2026 - 2032 planuje ze środków SFK sfinansowanie realizacji Programu Priorytetowego Czyste Powietrze z planowaną alokacją (z wkładem krajowym) ok. 13,35 mld zł oraz Programu Pilotażowego – Społeczności energetyczne z planowaną alokacją (z wkładem krajowym) ok. 300 mln zł. We wdrażanie powyższych inwestycji będą zaangażowane Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz MKiŚ, natomiast szczegółowe wymagania dla beneficjentów w tym zakresie będą określone w dokumentacji naborowej.

Natomiast we wdrażanie pozostałych inwestycji zaplanowanych w PSK, będą zaangażowane zgodnie z właściwością inne resorty oraz regiony.

W przygotowaniu i realizacji PSK biorą też udział zarządy województw, zatem zaplanowane jest przekazanie określonych środków jednostkom samorządu terytorialnego na organizację publicznego transportu kolejowego oraz inwestycje w ramach komponentu regionalnego – infrastruktura pasażerska transportu autobusowego, transport na żądanie, węzły przesiadkowe, transport rowerowy, tabor kolejowy. Na poziomie województw przewidziane są też działania w ramach sektora budynków – Inwestycje dot. wspierania renowacji budynków.

Z projektem Planu można zapoznać się na poniższej stronie:

https://www.funduszeeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/spoleczny-fundusz-klimatyczny/plan/

4. Czy ministerstwo przewiduje mechanizm zamrożenia ceny uprawnień w ramach ETS2 lub inny sposób ochrony obywateli przed szokiem cenowym?

W rozmowach z KE oraz państwami członkowskimi Polska przedstawiła propozycję odsunięcia w czasie obowiązku rozliczania uprawnień do emisji w ramach systemu ETS2 o 3 lata, przy jednoczesnym zachowaniu terminu wejścia w życie Społecznego Funduszu Klimatycznego. Popieramy również wprowadzenie wszelkich innych rozwiązań mających zapobiegać nadmiernym obciążeniom konsumentów, które ochronią ich przed szokiem cenowym. Jednym z takich rozwiązań jest rozłożenie wprowadzania obowiązków w czasie lub dodanie do ETS2 efektywnego mechanizmu kontroli ceny np. w formie ceny maksymalnej.

Informacje na temat działań przedstawiono również w odpowiedziach na pytania 1-3.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

1. Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM.